

Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών: Δημόσια Διοίκηση
Θεματική Ενότητα: ΔΗΔ11 – Βασικές Αρχές Δημοσίου Διακίου
Ακαδημαϊκό έτος: 2021-22 Β' (εαρινό εξάμηνο)

Εκπαιδευτική Δραστηριότητα 1
Μικρή Εργασία

Θέμα

- «1) Περιγράψτε εν συντομία τις πηγές του εσωτερικού δικαίου και τις σχέσεις μεταξύ τους
- 2) Ποιες οι διακρίσεις των κανονιστικών πράξεων της διοίκησης;
- 3) Ποια η σχέση της νομοθετικής με την εκτελεστική λειτουργία»

Ενδεικτική επίλυση

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	3
1. Οι πηγές του εσωτερικού δικαίου και η μεταξύ τους σχέση	3
2. Οι κανονιστικές πράξεις της Διοίκησης και οι διακρίσεις αυτών	4
3. Η σχέση μεταξύ νομοθετικής και εκτελεστικής λειτουργίας	5
Συμπέρασμα	6
Βιβλιογραφία	

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Εισαγωγή

Αντικείμενο της παρούσης εργασίας είναι το περιεχόμενο της εθνικής έννομης τάξης και η σχέση των δύο εκ των τριών λειτουργιών. Ειδικότερα, αρχικά επισημαίνονται οι πηγές του εθνικού δικαίου και η μεταξύ τους ιεραρχική σχέση, ενώ γίνονται ανάλυση της κανονιστικής αρμοδιότητας της εκτελεστικής λειτουργίας. Τέλος, αναπτύσσεται το ζήτημα της σχέσης μεταξύ νομοθετικής και εκτελεστικής λειτουργίας, όπως προσδιορίζεται από το ίδιο το Σύνταγμα.

1. Οι πηγές του εσωτερικού δικαίου και η μεταξύ τους σχέση

Οι πηγές του δικαίου συγκροτούν την έννομη τάξη της χώρας. Οι πηγές αυτές αποτελούν μια πυραμίδα δικαίου, όπου η καθεμιά διαθέτει την δική της ιεραρχημένη θέση. Η ιεραρχία αυτή είναι απαραίτητη προς αποφυγή συγκρούσεων μεταξύ των κανόνων δικαίου και προς διαπίστωση της νομιμότητάς τους. Κάθε πηγή πρέπει να βρίσκεται σε αρμονία με τις ιεραρχικά ανώτερές της. Συγκεκριμένα, οι πηγές του εσωτερικού δικαίου και η πυραμοειδής ιεραρχική σχέση τους έχει ως εξής:

- α) το τυπικό Σύνταγμα, που είναι ο θεμελιώδης νόμος του κράτους.
- β) οι συντακτικές πράξεις και τα ψηφίσματα
- γ) το συνταγματικό έθιμο
- δ) το Διεθνές δίκαιο και το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- ε) ο τυπικός νόμος
- στ) ο ουσιαστικός νόμος και οι κανονιστικές πράξεις της διοίκησης
- ζ) οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου

Η νομολογία των δικαστηρίων, πλην ορισμένων αποφάσεων του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου και του Συμβουλίου της Επικρατείας, παρά τη μεγάλη της σημασία για την ερμηνεία και την εφαρμογή του δικαίου, δεν αποτελεί πηγή του δικαίου ή χαρακτηρίζεται τουλάχιστον ως έμμεση πηγή του δικαίου.

(Σπυρόπουλος, 2018:91επ.)

Το τυπικό Σύνταγμα διαθέτει αυξημένη νομική ισχύ, ανώτερη από κάθε άλλη πηγή δικαίου, γι' αυτό και βρίσκεται στην κορυφή της πυραμίδας. Μαζί με το τυπικό Σύνταγμα, την ίδια αυξημένη τυπική ισχύ διαθέτουν και οι Συντακτικές

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

πράξεις, τα Ψηφίσματα, που αποτελούν και αυτά προϊόντα της συντακτικής εξουσίας, καθώς και το συνταγματικό έθιμο. (Σπυρόπουλος, 2018:98)

2. Οι κανονιστικές πράξεις της Διοίκησης και οι διακρίσεις αυτών

Οι κανονιστικές πράξεις της Διοίκησης είναι πράξεις της εκτελεστικής εξουσίας (Κυβέρνηση, Πρόεδρος της Δημοκρατίας, υπουργοί και κατώτερα όργανα της δημόσιας διοίκησης), που εκδίδονται κατά παρέκκλιση της αρχής της διάκρισης των λειτουργιών. Διακρίνονται σε προεδρικά διατάγματα με την συμμετοχή του Προέδρου της Δημοκρατίας και σε κανονιστικές πράξεις, που εκδίδονται από άλλα όργανα της εκτελεστικής εξουσίας, δίχως τη συμμετοχή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ειδικότερα:

α) αυτοτελή εκτελεστικά διατάγματα, που δεν περιέχουν κανόνες δικαίου αλλά είναι αναγκαία για την εκτέλεση των νόμων (άρθρο 43§1Σ), και τα οποία εκδίδονται από τον ΠτΔ.

β) κανονιστικά προεδρικά διατάγματα ειδικής νομοθετικής εξουσιοδότησης ως ουσιαστικοί νόμοι, εκδιδόμενοι από τον ΠτΔ με την συνυπογραφή του αρμόδιου Υπουργού (ανάλογα με το ζήτημα που ρυθμίζει το Προεδρικό Διάταγμα), και ο οποίος αναλαμβάνει την ευθύνη για την έκδοσή τους. (άρθρο 43 §2 εδ. α' Σ)

γ) κανονιστικά προεδρικά διατάγματα γενικής νομοθετικής εξουσιοδότησης ως ουσιαστικοί νόμοι, εκδιδόμενοι από τον ΠτΔ με την συνυπογραφή του αρμόδιου Υπουργού. Η έκδοσή τους προϋποθέτει την ύπαρξη ενός νόμου πλαισίου, που παρέχει την εξουσιοδότηση έκδοσης του κανονιστικού διατάγματος για ζήτημα που ρυθμίζεται κατά γενικό τρόπο στο νόμο πλαίσιο, θέτοντας ταυτόχρονα το χρονικό πλαίσιο αξιοποίησης της συγκεκριμένης εξουσιοδότησης. (άρθρο 43 §4 Σ)

δ) κανονιστικές πράξεις της διοίκησης, που εκδίδονται από άλλα όργανα της διοίκησης πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας (ΠτΔ), όπως το Υπουργικό Συμβούλιο, ο Περιφερειάρχης, κατά την διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 43 §2 εδ. β' Σ και αφορούν ειδικότερη αρμοδιότητα, για τη ρύθμιση από τη διοίκηση ειδικότερων θεμάτων με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό ή με τοπικό μόνον ενδιαφέρον.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Τα Προεδρικά Διατάγματα και οι κανονιστικές πράξεις διοίκησης, στην πράξη παράγονται εξ ολοκλήρου από την εκτελεστική εξουσία χωρίς την παρεμβολή της Βουλής.

ε) πράξεις νομοθετικού περιεχομένου, που σε περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας και έκτακτης ανάγκης ο ΠτΔ, μετά από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, μπορεί να εκδώσει πράξεις νομοθετικού περιεχομένου, που πρέπει να υποβληθούν στην Βουλή για κύρωση, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 40 ημερών από την έκδοσή τους ή αν η Βουλή δεν βρίσκεται σε σύνοδο μέσα σε 40 ημέρες από την σύγκλησή της σε σύνοδο. Πράξη νομοθετικού περιεχομένου μπορεί να εκδοθεί από τον ΠτΔ και σε περίπτωση εφαρμογής του νόμου για την κατάσταση πολιορκίας (άρθρο 48 §5 Σ), με σκοπό την αποκατάσταση της λειτουργίας των συνταγματικών θεσμών. Μία τέτοια ΠΝΠ θα πρέπει να υποβληθεί και να εγκριθεί μέσα σε 15 ημέρες, ώστε να αποκτήσει μορφή τυπικού νόμου και να επεκταθεί η χρονική ισχύς της. Εάν η ΠΝΠ δεν κυρωθεί, ισχύει ως ουσιαστικός νόμος προσωρινής ισχύος. Με τις ΠΝΠ επιτρέπουν στην εκτελεστική εξουσία να εκδίδει κανονιστικές πράξεις, χωρίς την προηγούμενη έκδοση τυπικού νόμου, ώστε να μπορεί να αντιμετωπίζει με ταχύτητα και ευελιξία έκτακτες καταστάσεις. Το κατά πόσον υφίσταται ή όχι έκτακτη και επείγουσα ανάγκη ως προϋπόθεση έκδοσης της ΠΝΠ ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της εκτελεστικής λειτουργίας, δηλαδή του Υπουργικού Συμβουλίου και δεν μπορεί να ελεγχθεί ούτε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ούτε και από τα Δικαστήρια. (Σπυρόπουλος, 2018:110-119)

3. Η σχέση μεταξύ νομοθετικής και εκτελεστικής λειτουργίας

Με βάση την θεμελιώδη αρχή της διάκρισης των λειτουργιών του Συντάγματος κατεξοχήν όργανο της νομοθετικής λειτουργίας είναι η Βουλή σε σύμπραξη με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος εκδίδει και δημοσιεύει τους ψηφισμένους από αυτή νόμους, ενώ η εκτελεστική λειτουργία, η οποία αφορά την εφαρμογή των νόμων, ασκείται από την Κυβέρνηση και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Η διάκριση μεταξύ νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας είναι σχετική, όπως προκύπτει από το φαινόμενο της «διασταύρωσης των

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

λειτουργιών». Πρόκειται για την περίπτωση που τα όργανα του κράτους ασκούν λειτουργίες που φυσιολογικά ανήκουν σε άλλα όργανα και είναι επιτρεπτή, εφόσον προβλέπεται στο Σύνταγμα. Αυτό αποτυπώνεται ιδιαίτερα κατά την νομοπαραγωγική διαδικασία, όπου η διάκριση αυτή κάμπτεται στην συνταγματικά επιτρεπόμενη περίπτωση της κανονιστικής, τακτικής και έκτακτης, αρμοδιότητας της διοίκησης. (Σπυρόπουλος,2018:61).

Περαιτέρω η σχέση μεταξύ εκτελεστικής λειτουργίας και νομοθετικής λειτουργίας, όπως αυτή προκύπτει μέσα από την κοινοβουλευτική αρχή, είναι σχέση εξάρτησης. Η Κυβέρνηση ως εκτελεστικό όργανο δεν αποτελεί άμεσο όργανο του Κράτους και γι' αυτό η σχέση της με την Βουλή ως νομοθετικό όργανο και δη ως άμεσο όργανο, που λειτουργεί ελεύθερα, είναι σχέση εξάρτησης. (Σπυρόπουλος,2018:21,62). Οι δύο αυτές εξουσίες, νομοθετική και εκτελεστική, δεδομένου ότι ισχύει το γνήσιο κοινοβουλευτικό σύστημα, διασταυρώνονται. (Σπυρόπουλος,2018:44). Η Βουλή είναι ουσιαστικά το όργανο που αναδεικνύει την Κυβέρνηση, με βάση τους πολιτικούς συσχετισμούς που ισχύουν σε αυτή, και αυτό που καθορίζει την τύχη της καθόλη τη διάρκεια της ζωής της. Η δε Κυβέρνηση είναι το καθοδηγητικό πολιτικό όργανο, καθώς χαράσσει τη γενική πολιτική της χώρας. (Χρυσόγονος, 2014:507,533).

Επί πλέον, η σχέση της Βουλής με την Κυβέρνηση σχετίζεται με το ζήτημα της κοινοβουλευτικής - πολιτικής ευθύνης της δεύτερης και εκφράζεται κυρίως μέσα από τον κοινοβουλευτικό έλεγχο που η πρώτη ασκεί σε πράξεις και παραλείψεις της δεύτερης, για τις οποίες λογοδοτεί. (Χρυσόγονος,2014:543-547)

Συμπέρασμα

Από την ανάλυση που προηγήθηκε προκύπτει ότι η εύρυθμη λειτουργία του κράτους και της δημοκρατίας προϋποθέτουν την ιεράρχηση των κανόνων δικαίου που συνιστούν την έννομη τάξη. Στο πλαίσιο αυτής σημαντική θεωρείται η κανονιστική αρμοδιότητα της εκτελεστικής λειτουργίας, καθώς και η φύση της σχέσης που διαμορφώνεται μεταξύ νομοθετικής και εκτελεστικής λειτουργίας.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Βιβλιογραφία

Σπυρόπουλος, Φ. (2018). *Συνταγματικό Δίκαιο*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη. Εκδ. Σάκκουλα.

Χρυσόγονος, Κ. (2014). *Συνταγματικό Δίκαιο*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη. Εκδ. Σάκκουλα.

Σύνταγμα: άρθρα 43 και 48

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!